

та сфері обслуговування: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 11-12.05.2017 р. Львів: ЛДУФК, 2017. С.142-144.

6. Гаранін Н.І. Види спортивно-оздоровчих програм у туркомплексах. *Теорія та практика фізичної культури*. 2000. № 8. URL: https://tourlib.net/statti_tourism/garanin.htm (дата звернення: 29.03.2023)

Баянська В. А.
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, Україна
Науковий керівник – к.е.н., доцент
кафедри туристичного та готельно-ресторанного бізнесу
Михайлюк О. Л.

ПРОБЛЕМИ ЗАБРУДНЕННЯ АТМОСФЕРИ В ОДЕСІ

Одеса є туристичним містом, яке щороку приваблює мільйони туристів, і стан довкілля є дуже важливим. Особливістю міста Одеса є його "багатофункціональність". Це і місто-курорт, і великий промисловий центр, і транспортна розв'язка: автомобільна, залізнична, морська. За такого стану речей складно визначити критерії оцінки екологічного стану. Для промислового міста нинішній стан більш ніж задовільний. Для міста-курорту - необхідно знижувати антропогенне навантаження завдяки скороченню обсягів викидів підприємств і, насамперед, автомобільного транспорту, які становлять близько 80% від загального обсягу викидів.

Основний внесок у викиди від стаціонарних джерел спричиняють підприємства хімічної, нафтогазової, енергетичної промисловості, найзначнішими з яких є заводи: ВАТ "Лукойл-одеський нафтопереробний завод" (1 тис. 373 тонни), АТ "Одесацемент" (1 тис. 395 тонн), ТЕЦ-1 (188 тонн), Одеський морський порт (162 тонни).

Спостереження за станом атмосферного повітря здійснюється 8-ма стаціонарними постами, 7 з яких розташовано у найбільш забруднених районах міста (промислові зони і транспортні розв'язки), 1 - у курортній зоні (Французький бульвар), де індекс забруднення становить 4 одиниці, що вдвічі

нижче середнього по Україні. При цьому необхідно брати до уваги, що співвідношення між рекреаційною та промисловою зонами міста становить 75% і 25% відповідно. Один пост розташований у районі Припортового заводу, решта: № 8 - Французький бульвар, № 10 - вул. Московська, № 15 - Херсонський сквер, № 16 - вул. Чкалова, № 17 - Автовокзал, № 18 - вул. Балківська, № 19 - 1ст. Люстдорфської дороги, № 20 - вул. Томаса.

Рис.1. Схема розташування контрольних вимірювальних постів м. Одеси
Джерело: [2]

Заміри концентрації забруднювальних речовин проводять на постах щодня о 01, 07, 13, 19 годині за такими інгредієнтами: пил, діоксид сірки, діоксиди азоту, діоксид вуглецю, сажа, фенол, сірководень, хлор, формальдегід, сульфати та бензапірен, важкі метали, у т.ч. свинець.

КВП №8 - Французький бульвар; КВП №10 - вул. Чорноморського козацтва; КВП №15 - Херсонський сквер; КВП №16 - Олександрівський проспект - вул. Велика Арнаутська; КВП №17 - Автовокзал; КВП №18 - вул. Балківська - вул. Мельницька; КВП №19 - 1-ша ст. Люстдорфської дороги; КВП № 20 - Італійській бульвар.

Найбільший рівень забруднення повітря основними і специфічними речовинами відзначається у північній і північно-західній промислових частинах міста (ПНЗ №№ 10,17,18,19). Тут концентрації основних речовин вищі, ніж в інших районах міста. У північній і північно-західній частинах міста, розташованих у пониженні рельєфу, містяться основні джерела забруднення міста (Нафтопереробний завод, ТЕЦ-1, завод "Центроліт"). Відчувається висока запиленість повітря.

Аерозольні частинки сірки, пилу та інших шкідливих речовин від промислових викидів погіршують видимість і перешкоджають проникненню у приземний шар атмосфери сонячної радіації.

Проведено моніторинг стану атмосферного повітря в усіх районах міста, не охоплених постами Гідрометцентру. Спостереження проводилися в спальних районах - житловий масив Котовського, ВУЗівський, Чорноморка, 9-10 станції Б.Фонтана, 411 батарея. Найнапруженішу обстановку зафіксовано в районі Нафтогавані, Шкодова гора (цементний завод), Василя Стуса (дріжджовий завод), вул. Одарія (Пересипський міст при в'їзді на естакаду). Перевищення гранично-допустимих концентрацій виявлено за такими компонентами: формальдегіди, діоксид азоту, сірчистий ангідрид - що і є причиною високого показника індексу забруднення (наведені компоненти мають найбільший коефіцієнт у формулі розрахунку індексу).

Стан атмосферного повітря, що відповідає нормативним вимогам, відмічено у ВУЗівському районі, у районі 411 батареї, на 9-10 станції В.Фонтану (пров. Ванний), Чорноморка (проспект Свободи).

Основним забруднювачем повітряного басейну міста є транспорт, кількість якого зростає. Через значну насиченість автотранспорту знижується швидкість руху, що призводить до збільшення кількості забруднювальних речовин, які викидаються. За швидкості руху автомобіля 60 км/год утворюється 27 г/км, а за 40 км/год - 75 г/км окису вуглецю.

Викиди від пасажирських автобусів зросли з 3 тис. 677 тонн/рік (2002 р.) до 5 тис. 697 тонн у 2020 році, легкового пасажирського транспорту з 1 тис. 858 тонн до 3 тис. 414 тонн відповідно.

Одним з основних методів зниження загазованості є відведення транспортних потоків із центральної частини міста, будівництво об'їзних доріг для транзитного транспорту та оптимізація руху в історично сформованій вулично-дорожній мережі міста. Використання Автоматизованої системи управління дорожнім рухом (АСУД) дасть змогу створити розгалужену систему екологічного контролю за всіма параметрами без залучення значних коштів.

Отже, розгорнута система екологічного моніторингу дасть змогу не тільки активно відреагувати на загрозу забруднення повітряного басейну, а й регулярно інформувати про екологічну ситуацію у місті, яка наразі є досить стабільною. Ця інформація дасть змогу спростувати розгорнуту компанію про забруднення міста та привабити туристів і відпочивальників.

Список використаних джерел:

1. Рівень забруднення атмосферного повітря у місті Одеса. URL: <https://www.saveecobot.com/maps/odesa>
2. Одеса опинилась у топ-3 міст України з найбруднішим повітря. URL: <https://ecopolitic.com.ua/ua/news/odesa-opinilas-u-top-3-mist-ukraini-z-najbrudnishim-povitrya/>

3. Михайлюк О.Л. Екологічні ризики туристичної діяльності в Одеському регіоні. *Теорія та практика менеджменту безпеки*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (16 травня 2018 р.) / Відп. ред. проф. Л. М. Черчик. Луцьк, 2018. С.109-112.

Бей В. В.

Одеський національний економічний університет
м. Одеса, Україна

*Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри
туристичного та готельно-ресторанного бізнесу*

Нездоймінов С. Г.

РОЛЬ МУЗЕЙНИХ ЕКСКУРСІЙ В РОЗВИТКУ КУЛЬТУРНО- ПІЗНАВАЛЬНОГО ТУРИЗМУ

На сучасному етапі туристично-екскурсійна сфера є важливою для економічного та культурного розвитку як кожного регіону загалом, так і територіальних громад зокрема. Туристична діяльність поступово інтегрувалась з іншими сферами людської життєдіяльності. Вона сприяє поповненню надходжень до бюджету, створенню нових робочих місць та підвищенню рівня туристичної привабливості території. Останніми роками розвиток цієї галузі в Україні характеризується позитивними змінами. Проте поширення пандемії COVID-19 та введення воєнного стану в Україні не сприяють розвитку туристичної індустрії [1].

Війна в Україні та пандемія COVID-19 стало причиною закриття більшості музеїв, які щорічно відвідували мільйони туристів та екскурсантів. У розпал пандемії Міжнародна рада музеїв наводить дані про закриття 95 % музеїв по всьому світу. Мінімум 85 % музеїв не працювали в кожному регіоні через обмежувальні заходи. Кількість відвідувачів Національного Імператорського музею в Тайвані, який не закривався під час пандемії, істотно знизилася: близько 274,5 тис. відвідувачів в грудні 2019 року в порівнянні з 62 тис. відвідувачів в лютому 2020 року. Оцінки економічних втрат музеїв від